

Freya Claes (a) & Helena Taelman (b)

(a) Odisee, Brussel

(b) Odisee, Aalst

Contact: *Freya.claes@odisee.be*

Helena.taelman@odisee.be

Meet Alfred. Nudging van het werkveld via sociale media

1. Aanleiding

An Katrien Sodermans (2018) verwoordt het mooi op haar blog: “In Vlaanderen hebben we geen traditie van levenslang leren. In de Europese statistieken bengelen we onderaan en blijven we ver onder de EU-norm van 15% deelname aan levenslang leren. Eens afgestudeerd, gaan we werken en keren we liefst nooit meer terug naar de schoolbanken. We hebben de sterke overtuiging dat we allemaal een (zo hoog mogelijk) diploma moeten halen aan het begin van onze schoolloopbaan, en dat we het daarmee moeten doen voor de rest van ons leven”.

In Vlaanderen volgen leerkrachten regelmatig korte bijscholingen om nieuwe inzichten op te doen. We stellen ons echter de vraag of de opgedane inzichten altijd in de praktijk worden uitgetoetst of geïmplementeerd. Om leerkrachten een duwtje in de goede richting te geven, creëerden we *Alfred*, een online *tool* voor kleuterleerkrachten met tips over kwaliteitsvolle, talige interacties in de context van natuur en techniek. Kleuterleerkrachten hebben immers vaak veel moeite om hun kennis over kwaliteitsvolle, talige interacties te vertalen naar de eigen praktijk, om zich taalstimulerende interactietechnieken eigen te maken en om deze ook vol te houden (Piasta e.a. 2012). We kozen voor de context van natuur en techniek, omdat die zich goed leent tot rijke gesprekken. Bovendien vinden we dat leerkrachten veel kansen laten liggen om het met hun kleuters te hebben over natuur en techniek tijdens het hoekenwerk en de dagelijkse routines.

2. Achtergrond

We vonden inspiratie bij de idee van gedragswetenschappers Thaler & Sunstein (2008) om het keuzegedrag een duwtje in de rug geven door middel van *nudging*. Thaler & Sunstein gaan uit van het keuzegedrag van mensen en trachten dat te beïnvloeden met kleine, goedkope aanpassingen in hun omgeving om tot gepast gedrag te komen. Bekende voorbeelden zijn fruit op ooghoogte plaatsen in de winkelrekken of gekleurde voetstappen richting de trappenhal.

We zochten naar een mogelijkheid om enkele *nudging*-technieken ook toe te passen in het onderwijs om leerkrachten aan te zetten tot goede praktijk. We vroegen ons daarbij af of we sociale media kunnen gebruiken om leerkrachten te professionaliseren, om nieuwe vaardigheden te integreren en om bijscholingsdoelen scherp te stellen.

3. Praktisch

Twaalf leerkrachten kregen gedurende acht weken twee keer per week een *Whatsapp*-bericht van *Alfred*. Het bericht omvatte een foto met een kleine opdracht rond natuur of techniek, en een tip rond interactievaardigheden. Via online tussentijdse bevraging en een eindgesprek registreerden we hun bevindingen. We waren daarbij geïnteresseerd in hun oordeel over de haalbaarheid en de mogelijke effectiviteit van een dergelijke aanpak. Daarnaast beoordeelden de leerkrachten ook de kwaliteit van de concrete tips.

Figuur 1 – Voorbeelden *Whatsapp*-berichten van *Alfred*.

4. Het resultaat

De bevroegde leerkrachten stonden positief tegenover *Alfred*, omdat de berichtjes kort en gemakkelijk te lezen waren. Geen lange mails, geen tijdsinvestering aan een computer, want het kwam onmiddellijk binnen op de gsm. De interactietips herinnerden hen eraan om de kwaliteit van de talige interactie te verhogen en bleken ook toepasbaar in andere situaties. De tips rond natuur en techniek bestonden uit concrete en makkelijk toepasbare opdrachten die weinig voorbereiding vroegen. Het ging om alledaagse dingen die opnieuw onder de aandacht werden gebracht. Leerkrachten voelden zich gestimuleerd om verder te denken over hun klaspraktijk.

Waar leerkrachten zich zorgen over maakten, waren reacties op de tips. Als deze te frequent zouden zijn, kan dat storend worden. De tips kwamen *at random* binnen, maar een aantal leerkrachten verkozen een vast tijdstip, zodat ze dit beter konden inbouwen. Enkele leerkrachten stonden ook open voor meer uitgebreide opdrachten die meer voorbereiding en tijd vroegen. Het bleek belangrijk dat tips voldoende uitdagend waren.

Zoals de theorie rond *nudging* ook voorschrijft, bleek het belangrijk om de vrije keuze te bewaren. Leerkrachten wilden zelf kunnen beslissen of ze de tips zouden uitvoeren en wanneer.

Na deze testfase stoten we op volgende vragen:

- Kunnen we een online *tool* ontwerpen die automatisch tips verstuurt?
- Kunnen we de techniek uitbreiden naar andere domeinen? En eventueel aanpassen aan de interesses van leerkrachten?

- Hoe kunnen we reacties en uitwisseling mogelijk maken zonder dat deze als storend worden ervaren?

Referenties

- Piasta, S.B., L.M. Justice, S.Q. Cabell, A.K. Wiggins, K.P. Turnbull & S.M. Curenton (2012). "Impact of professional development on preschool teachers' conversational responsivity and children's linguistic productivity and complexity". In: *Early Childhood Research Quarterly*, 27 (3), p. 387-400.
- Thaler, R.H. & C.R. Sunstein (2008). *Nudge – Improving decisions about Health, Wealth, and Happiness*. London: Yale University Press.